

Doporučení k návrhu Digital Services Act

Rekonstrukce státu (Frank Bold a Otevřená společnost) a Institut H21 ve společné iniciativě usilují o zajištění svobody projevu v online prostoru. Pro zaručení této zásadní hodnoty demokratické společnosti doporučujeme přijímat opatření vedoucí k transparentnosti přístupu digitálních platforem i vlád národních států, aby evropští občané mohli legitimně očekávat, že pravidla, která znají z offline světa, budou platit i v online světě. Proto je nutné na platformách zajistit vymahatelnost práva, ochranu základních práv a ochranu demokratické diskuze před úmyslnými manipulacemi.

Doporučení ke Komisi předloženému znění DSA

Návrh nařízení vítáme a vnímáme ho jako významnou regulatorní inovaci. Zaměření na procesní náležitosti moderačních procesů považujeme za vhodné. Návrh ve znění, v jakém jej předložila Komise, ale přesto považujeme za deficitní ve čtyřech oblastech:

- a) **Kde je nedostatečný:** Návrhu by prospělo posílení transparentnosti nejen ve vztahu k digitálním platformám a moderačním procesům, ale také ve vztahu k samotnému návrhu nařízení, tedy jeho jazykové a terminologické jasnosti a srozumitelnosti.
- b) **Kde může být lepší:** Návrh by měl důsledně rozlišovat mezi nezákonným obsahem a tzv. škodlivým obsahem, který je v rozporu s podmínkami platformy. Pro tyto případy je třeba stanovit odlišně přísné a eskalující procesy řešení. Škodlivý obsah lze řešit pomocí více alternativ, jako je například protiprojev nebo participace dotčeného uživatele. Platformy by měly mít povinnost, aby při formulování podmínek respektovaly názorovou neutralitu.
- c) **Kde by měl být posílen:** Návrh obsahuje kroky k odhalování a snižování negativních dopadů platforem na politickou soutěž a demokratické procesy. Tyto kroky jsou ale nedostatečně důrazné. Platformy by měly být regulatorně vedeny k nastavování algoritmů tak, aby neposilovaly manipulátory a šíření hybridních hrozeb, a aby uživatelé měli větší možnosti nastavení doporučujících systémů.
- d) **Kde může uškodit:** Návrh vytváří problematickou incentivu odstraňovat obsah již při prvním náznačce, že jej někdo považuje za závadný - pro platformy je výhodnější 'raději mazat' než seriózně posuzovat okolnosti konkrétního případu a uplatnit procesy, které navrhujeme v bodu b).

Návrh by měl také dbát na nezneužitelnost svých ustanovení nedemokratickými vládami.

A proto formulujeme následující doporučení:

1) Velké digitální platformy mají být názorově neutrálním prostorem pro celou společnost.

Platformy mohou mít legitimní zájem zakazovat nahrávání určitého obsahu, který neodpovídá účelům platformy (např. pornografický obsah). Zároveň se ale velmi velké online platformy staly klíčovým místem veřejné diskuze napříč demografickými skupinami, a proto by měly nést odpovědnost za názorově neutrální přístup ke své moderaci. Jejich podmínky by měly zajišťovat rovnost uživatelů, být souladné s lidskoprávními dokumenty a být názorově neutrální, tedy neměly by zakazovat nahrávání legálního obsahu, který se týká veřejné debaty.

2) Platformy by neměly být regulatorně incentivovány k mazání legitimních projevů.

Dřívější pokusy regulovat digitální platformy spoléhaly na požadavek smazání určitého typu obsahu v legislativně určené lhůtě. Tento přístup v praxi vede k nárůstu automatizovaných rozhodnutí o odstranění, která jsou často nepřesná. Skrze automatické filtry prochází i nezákonný obsah, zatímco legitimní projevy jsou často odstraňovány. Nařízení by mělo posílit tzv. bezpečný přístav, tedy podmíněnou odpovědnost platformy za obsah. Pokud platforma dodrží předepsaný nahlašovací a moderační postup, není za obsah odpovědná. Pokud postup poruší, může být odpovědná za neodstranění nezákonného obsahu, ale i za odstranění legitimního projevu.

3) Platformy by měly transparentněji informovat o svých podmínkách, postupech a algoritmech.

Současná netransparentnost platformy omezuje možnosti výzkumníků zkoumat platformy i předvídatelnost moderačních zásahů platformy pro uživatele. Platformy by měly ve svých podmínkách jasným a srozumitelným jazykem popsat fungování svých doporučovacích algoritmů a své moderační procesy. Uživatelé, kteří jsou ovlivněni moderačním rozhodnutím, by měli být informováni o důvodech rozhodnutí, relevantním ustanovení práva či podmínkách platformy a o možnostech opravných prostředků. Platformy by měly zveřejňovat seznam moderačních rozhodnutí a dotčených příspěvků bez

osobních údajů. Podmínky platformem by měly umožnit výzkumníkům přístup k relevantním datům.

4) Regulace by neměla dát státům zneužitelné pravomoce.

Snaha platformem o minimalizaci svých nákladů vede ke snaze sjednotit IT systémy a procesy napříč co nejvíce regiony. Proto lze očekávat, že evropská legislativa bude mít vliv i za hranicemi Unie. To, společně s existujícími hrozbami pro svobodu projevu v členských státech, vyžaduje citlivost regulace pro zneužitelnost autoritářskými režimy. Bezpečnostní složky by neměly mít možnost stát se věrohodnými oznamovateli a platformy by neměly mít plošnou povinnost podávat trestní oznámení u všech případů smazání příspěvku pro podezření na porušení trestního práva.

5) Na velmi velké online platformy by se měly vztahovat robustní povinnosti posuzování dopadů jejich fungování na demokracii.

Platformy by měly zajistit na vlastní náklady pravidelné audity svých dopadů na základní práva včetně svobody projevu a soukromí, vznik sociálních bublin, politickou polarizaci, dezinformace a hybridní hrozby. Na implementaci doporučení vzešlých z těchto auditů mají dohlížet národní koordinátoři digitálních služeb a (v případě jejich nečinnosti) Komise.

6) Uživatelé mají mít větší kontrolu nad doporučovacími algoritmy.

Doporučovací algoritmy, které vybírají a řadí obsah pro každého uživatele na základě parametrů, jako jsou historie uživatele a osobní údaje, jsou významnou součástí dnešních platformem. Velmi velké online platformy by měly mít povinnost umožnit uživatelům podrobné nastavení parametrů, na základě kterých je jim sestavován zobrazený obsah. Součástí toho by měla být možnost, aby doporučovací systém uživatele neprofiloval, tj. nepoužíval osobní údaje. Optimálně by mělo dojít také k otevření rozhraní API, aby uživatelé mohli vytvářet vlastní pravidla filtrování a seřazování obsahu.